

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku Ročník 13

DRAVCE A SOVY

Birds of Prey and Owls – Journal of Raptor Protection of Slovakia

2

2017

**TELEMETRIA
ORLOV KRÁĽOVSKÝCH
NA SLOVENSKU**

„ŠKAREDÉ KÁČATKO“

POKLAD V OBIĽÍ

DRAVCE A SOVY

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku

Ročník 13 / Číslo 2 / 2017

Vydáva: Ochrana dravcov na Slovensku

Vedúci redaktor: Michal Noša

Redakčná rada: Lucia Deuschová, Jozef Chavko, Roman Slobodník

Grafická úprava: Grafické štúdio – DUDOK, www.dudok.sk

Preklady: Kristián Bacsa, Lucia Deuschová, Marek Gális, Boris Maderič, Vladimír Nemček, Roman Slobodník, Tomáš Veselovský

ISSN: 1336 - 6874

Náklad: 200 kusov

Neprešlo jazykovou úpravou.

Adresa:

Ochrana dravcov na Slovensku
Raptor Protection of Slovakia (RPS)
Trhová 54
841 01 Bratislava

e-mail: dravce@dravce.sk

mobil: 0911 882 626

www.dravce.sk

www.facebook.com/dravce.sk

Bankové spojenie: Tatra banka a.s.

IBAN: SK551100000002623078364

IČO: 317 97 717

Fotografia na titulke:

Jastrab krahulec (*Accipiter nisus*).

Autor: Martin Vavro

Fotografia na zadnej strane obálky:

Dravce a sovy Slovenska

Autori: E. Hrtan, K. Šotnárová, K. Šotnár

Tento časopis si môžete prečítať aj vďaka dvom percentám z dane a finančným príspevkom. Ľudia podporujú prácu vás, našich členov a sympatizantov, pretože sa im páči.

Informujte nás o tom, čo robíte, o vašich príbehoch, výsledkoch, skúsenostiach. Podelte sa s nami o svoje fotky a zážitky, vďaka tomu môžeme svetu pripomínať, že ochrana dravcov a sov vo voľnej prírode má zmysel.

Ďakujeme.

Tento časopis vznikol aj vďaka podpore Západoslovenskej energetiky, a.s., v rámci programu 3D od ZSE – Dávame domov dravcom (www.dravce.sk/3D).

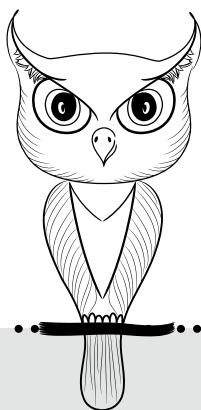
Spoločnosť podporila aj realizáciu Malých členských projektov.

Ďakujeme.

**ZMENA JE ŽIVOT,
OBZVLÁŠŤ
KEĎ JE TO ZMENA
K LEPŠIEMU.**

To, že nám bolo oznámené ukončenie nájmu v doterajšom sídle sekretariátu RPS, sme najprv vnímali ako nemilú vec. Predsa len, práca je veľa a hľadanie iných, vhodných kancelárií si vyžaduje množstvo času. Niekoľko mesiacov trvajúce intenzívne hľadanie sa vyplatilo – našli sme miesto ešte krajšie a dôstojnejšie. Takže sme zmenu sídla po 9 rokoch napokon uvítali. Ostávame v Bratislave, z mestskej časti Karlova Ves sa Sekretariát RPS od decembra presúva do Dúbravky. Veríme, že keď sa prídete pozrieť, bude sa vám na novom mieste páčiť aspoň tak, ako nám 😊

Lucia Deutschová

**POZOR!
DÔLEŽITÉ**

Od 1. decembra 2017
sme na novej adrese!

Ochrana dravcov na Slovensku
Trhová 54
841 01 Bratislava

OBSAH

Zmena je život, obzvlášť keď je to zmena k lepšiemu 3

Príspevky

Tomáš Veselovský, Jozef Chavko – <i>Telemetria orlov kráľovských (Aquila hellaca) na Slovensku – aktuálne poznatky</i>	4
Roman Slobodník, Jozef Chavko – <i>Čo prinieslo krúžkovanie sokolov červenonohých na Slovensku?</i>	8
Jozef Lengyel – <i>K výskytu kane stepnej v okrese Nové Zámky a Komárno v rokoch 2011 až 2017</i>	10
Marek Gális – <i>„Škaredé káčatko“</i>	12
Michal Noga – <i>Poklad v obilí</i>	15
Ján Kícko – <i>Ústup populácie orla kriklávého na limitoch jeho rozšírenia na strednom Slovensku</i>	18
Bacsa K., Veselovský T., Ríflík Z. & Slobodník R. – <i>Možné príčiny úbytku plamienky driemavej na Podunajsku</i>	20
Zsolt Ríflík – <i>Monitoring orliaka morského v roku 2017 na juhozápadnom Slovensku</i>	22
Vladimír Nemček – <i>Bolí sme pri tom v Évore</i>	24
Lucia Deutschová – <i>Sokol sťahovavý – 4. medzinárodná konferencia v Budapešti</i>	26
Boris Maderič – <i>Medzinárodná konferencia o ochrane orla kriklávého (Clanga pomarina) v Bulharsku</i>	28
Odišiel nestor československej ornitológie	30

TELEMETRIA ORLOV KRÁĽOVSKÝCH (AQUILA HELIACA) NA SLOVENSKU – AKTUÁLNE POZNATKY

Tomáš Veselovský, Jozef Chavko

Telemetria hrá zásadnú rolu pri poznávaní a aktívnej ochrane mnohých vtáčích druhov. Vďaka GPS vysielачkám získavame presné údaje o pohybe označených jedincov. Vieme tak vyhodnotiť, ktoré habitáty preferujú, ktorým sa vyhýbajú, kde sa nachádzajú odpočinkové miesta a či sú jedince v poriadku.

Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že tak ako väčšina ornitologických aktivít, tak aj osádzanie vysielачiek predstavuje zásah do integrity jedincov. Práve preto je potrebné samotnú inštaláciu vysielачiek vykonávať s maximálnym dôrazom na bezpečie jedincov v každodennom živote. Následne, je priam našou povinnosťou zo získaných údajov vyťažiť maximum v prospech poznania a ochrany konkrétneho druhu. V roku 2017 sme na Slovensku označili 9 juvenilných jedincov orlov kráľovských. Prvé 3 mláďatá boli označené v polovici júna, v okrese Malacky. Vysielачky boli získané vďaka spolupráci s Dr. Rainerom Ra-

bom. Ďalších 6 vysielачiek bolo osadených v rámci projektu „Ochrana orla kráľovského znížením mortality spôsobenej človekom v Panónskom regióne“ (LIFE15 NAT/HU/000902). Tie sme inštalovali mláďatám na prelome mesiacov jún a júl. Výber mláďat podliehal posudzovaniu z hľadiska viacerých kritérií. Do úvahy sme brali vek mláďat, miesto hniezdenia, rovnomerné zastúpenie v rámci hniezdneho areálu orla kráľovského na Slovensku a rizikovosť regiónu z hľadiska vtáčej kriminality. Posledný z menovaných faktorov je nanešťastie stále aktuálny, pričom GPS vysielачky predstavujú jeden z efektívnych nástrojov na odhaľovanie nelegálnych otráv karbofuranom a zástrelov.

S výberom vhodných lokalít na východe Slovenska nám výrazne pomohli Štefan Danko a Ervín Hrtan, na západe Slovenska vďaka patrí Leošovi Prešínskému. V nasledujúcej časti ponúkame krátke zhrnutie prvých mesiacov života jednotlivých mláďat.

Zaujímavosťou pri mláďatách z okresu Malacky je, že prvý prelet do vzdialenosti väčšej ako 15 km od hniezda uskutočnili až v prvej dekáde septembra.

*Mláďa orla kráľovského z východného Slovenska.
Foto: J. Chavko*

AUKI 57 – mláďa opustilo hniezdo ako posledné, 12. 9. uskutočnilo svoj prvý prelet do vzdialenosti väčšej ako 15 km od hniezda. Postupne sa zdržiavalo v poľnohospodárskych oblastiach Rakúska, Slovenska a Maďarska. Počas prvých štyroch mesiacov telemetrie nalietalo 1481km, pričom najviac v mesiaci september 625 km. Najdlhší prelet (14. 9.) meral 190 km. Najvzdialenejšia lokalizácia sa nachádzala 175 km od miesta vyliahnutia. Aktuálne sa jedinec pohybuje na území východného Rakúska (okolie Neusiedlerského jazera).

AUKI 60 – mláďa uskutočnilo svoj prvý prelet do vzdialenosti väčšej ako 15 km, dňa 10. 9., teda dva dni pred posledným súrodencom. Najintenzívnejšia priestorová aktivita bola zaznamenaná na území Rakúska. V prvých 4 mesiacoch telemetrie nalietalo 422 km, pričom najviac v septembri 355 km. Najväč-

Osádzanie GPS vysielačky a krúžkovanie mláďaťa *Aquila hellaca*.

Foto: Z. Guziová

šia vzdialenosť od miesta vyliahnutia bola 125 km, najdlhší prelet merala 97 km. Aktuálne migruje nad územím Slovenska, v oblasti medzi Považským Inovcom a pohorím Trábeč.

AUKI 61 – mláďa ako prvé z trojice súrodencov opustilo hniezdo. Dňa 7. 9. uskutočnilo svoj prvý prelet do vzdialenosti väčšej ako 15 km od hniezda. V období od 13. 9. do 2. 10 postupne migrovalo cez Maďarsko, Srbsko, Macedónsko a Bulharsko do Turecka. Trasa merala 1400 km, pričom signál sa stratil v blízkosti národného parku Gala Gölü, v Turecko-Gréckom pohraničnom pásme. O situácii boli upovedomené organizácie z Bulharska, Grécka a Turecka, pričom príčina straty signálu sa naďalej zisťuje. Dohľadovanie prípadného kadáveru komplikuje súčasná zložitá situácia v pohraničnom pásme. Celkovo mláďa v období júl - október nalietao 2366 km, pričom najviac v mesiaci september 2015 km. Najdlhší prelet, zo Srbska do Macedónska, merala 250 km (15. 9.).

Ďalšie mláďatá boli označené v rámci aktivity projektu LIFE PannonEagle:

IMPS 01 – samička z Malých Karpát dostala meno Sára. Prvý prelet nad 15 km od hniezda uskutočnila 16. 8. V mesiaci august sa zdržiavala hlavne v oblasti Záhoria, následne 27. 8. urobila dlhý prelet do oblasti Strážovských vrchov. Nasledoval návrat k hniezdnej lokalite a 8. 9. uskutočnila súvislý 260 km prelet cez

Rakúsko a Česko do Poľska (oblasť Kladensko). Počas sledovaného obdobia preletela spolu 3952 km, v septembri 1942 km. Najvzdialenejšia lokalita na nachádzala 270 km od hniezda. Posledná známa pozícia sa nachádzala v Rakúsko-Českom pohraničí, pri obci Zwingerdorf.

IMPS 02 – samček z Považského Inovca uskutočnil svoj prvý prelet do vzdialenosti viac ako 15 km dňa 25. 8. V prvej dekáde septembra vysielačka dočasne prestala zasielať údaje. Na základe sprievodných údajov (informácie o stave batérie) sme zistili postupný pokles napätia. Predpokladáme, že solárny panel dobíjajúci batériu je znečistený alebo prekrytý perím. Posledná známa pozícia sa nachádzala v okolí Piešťan, kde v minulosti boli zaznamenané viaceré prípady vtáčej kriminality. Z toho dôvodu bol realizovaný preventívny terénny prieskum s cieľom vylúčiť úhyn jedinca. Počas terénnej kontroly sme prepátrali rozsiahle územia okolo poslednej pozície, pričom sme sa zamerali na kritické body v území, okolie 22kV elektrických vedení, remízky, okolie zavlažovacej techniky, sprievodnú vegetáciu okolo diaľnice, a pod. V území boli nájdené viaceré kadávery vtákov a cicavcov, ale ani v jednom prípade nevykazovali známky zástrelu alebo otravy. Označený jedinec nebol pozorovaný. V sledovanom období mladý jedinec nalietao 92 km.

Posledná kontrola celého postroja predtým, ako putovalo mláďa späť na hniezdo.

Foto: J. Chavko

IMPS 03 – samicčka Zuzana z Považského Inovca prvýkrát preletela vzdialenosť väčšiu ako 15 km od hniezda dňa 27. 8. Od júla do októbra nalietať celkovo 1932 km. Najdlhší jednodenný prelet meral 150 km, pričom smeroval do oblastí Uherského Hradišťa (CZ). Najviac lokalizácií sa nachádzalo na území Podunajskej nížiny, pričom iba sporadicky bol zaznamenaný prelet do prihraničných oblastí v Maďarsku. Najvzdialenejšia zaznamenaná lokalizácia sa nachádzala vo vzdialenosti 110 km od miesta vyliahnutia.

IMPS 04 – samicčka z okresu Trebišov, sme pomenovali Zora (pozn. Zora, alebo Zornička - najjasnejší objekt na oblohe pred východom Slnka). Mohutný a veľmi vitálny jedinec, ktorý už od prvého pohľadu vzbudzoval obdiv. Orlica Zora dňa 4. 8. prvýkrát preletela ďalej ako 15 km od hniezda. Už 24. 8. uskutočnila 200 km prelet do Poľska a späť. Najväčšie prekvenenie prišlo 29. 8., kedy z okolia Rimavskej Soboty preletela cez podhorie Nízkych Tatier do Prievidzkej kotliny, odkiaľ pokračovala až k Piešťanom (213km). Počas sledovaného obdobia nalietať 3122 km, naj-

Mapa priestorovej aktivity orlice Zory

Zdroj: T. Veselovský 2017

Meno	AUKI 57	AUKI 60	AUKI 61	IMPS 01	IMPS 02	IMPS 03	IMPS 04	IMPS 05	IMPS 06
				Sára		Zuza- na	Zora		Štefá- nia
Prvý prelet ďalej ako 15 km	12. 9.	10. 9.	7. 9.	16. 8.	25. 8.	27. 8.	4. 8.	X	11. 9.
Najdlhší let (km)	190	97	250	260	x	150	213	X	160
Celkovo naliatané (km)	1481	422	2366	3952	92	1932	3122	460	3056

viac 1677 km v mesiaci september. Aktuálne sa zdržiava na území Rakúska (okolie Neusiedlerského jazera) s občasnými záletmi do prihraničných oblastí Slovenska, Maďarska a Česka. Najvzdialenejší bod od miesta vyliahnutia sa nachádzal 465 km ďaleko.

IMPS 05 – samček z okresu Michalovce počas života nalietať 460 km. Začiatkom septembra začali prichádzať údaje z jedného miesta. Miesto skontroloval Ervín Hrtan, ktorému sa vďaka veľkému úsiliu podarilo nájsť kadáver juvenila v hustom, jaseňovom poraste na brehu Ondavy. Nález bol oznámený pracovníkom Štátnej ochrany prírody. Kvôli podozreniu na sekundárnu otravu pri aplikácii rodenticidov bol kadáver odoslaný na laboratórne vyšetrenie do Ústavu veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach. Prvotné podozrenie bolo vyvrátené a MVDr. Ladislav Molnár, PhD. stanovil ako príčinu úhynu respiračné ochorenie.

IMPS 06 – samičku z okresu Michalovce sme pomenovali Štefánia. Prvýkrát preletela vzdialenosť väčšiu ako 15 km od hniezda dňa 11. 9. Už prvotné údaje naznačovali, že jedinec zrejme bude migrovať na väčšie vzdialenosti. Najdlhší prelet uskutočnila 28. 9., a to 160 km do Prešovského kraja a späť. Následne striedavo prelietavala medzi Slovensko, západom Ukrajiny a južným Poľskom. Celkovo počas doterajšieho obdobia nalietať 3056 km, najviac 1666 km v mesiaci október. Aktuálne sa nachádza v Rumunsku, pri meste Arad. Najvzdialenejšia lokalizácia bola zaznamenaná 330 km od miesta vyliahnutia.

Ako vyplýva z uvedených údajov, GPS vysielajúce prístroje prinášajú cenné informácie o pohybe a živote označených jedincov. Zároveň jasne dokazujú, že príroda nepozná štátne hranice a preto efektívnu ochranu druhu môžeme docieľiť iba aktívnou medzinárodnou spoluprácou.

SUMMARY

TELEMETRY OF THE IMPERIAL EAGLES (AQUILA HELIACA) IN SLOVAKIA – RECENT DATA

The GPS telemetry is effective method to collecting data about movement and habitat preferences of the Imperial eagle. In 2017, we tagged 9 juveniles of the Imperial eagles by GPS transmitters. Six individuals of Imperial eagle were from western part and three from eastern part of Slovakia. We are presentin a summary of data from the period of first four month.

AUKI57 – total flight distance 1481 km, the longest flight 190 km, currently located in Austria (around Neusiedler lake)

AUKI60 – total flight distance 422 km, the longest flight 97 km, currently located in western Slovakia

AUKI61 – total flight distance 2366 km, the longest flight 250 km, currently located in IMPS01 - total flight distance 3952 km, the longest flight 260 km, currently located in Austria-Czech border area (Zwingerdorf)

IMPS02 – total flight distance 92 km, juvenile is currently missing

IMPS03 – total flight distance 1932 km, the longest flight 150 km, currently located in western Slovakia

IMPS04 – total flight distance 3122 km, the longest flight 213 km, currently located in Austria (around Neusiedler lake)

IMPS05 – total flight distance 460km, the juvenile was found dead. Veterinary analysis confirmed, that cause od death was respiratory desease

IMPS06 – total flight distance 3056 km, the longest flight 160 km, currently located in Romania (Arad)

This data clearly prove that nature does not know official state border and effective nature conservation can only be achieved by international cooperation.

ČO PRINIESLO KRÚŽKOVANIE SOKOLOV ČERVENONOHÝCH NA SLOVENSKU?

Roman Slobodník
Jozef Chavko

Označovanie vtáctva je staré viac ako sto rokov. Dnes, vďaka rôznorodým metódam, už vieme zodpovedať mnoho odpovedí na otázku, kvôli čomu samotná aktivita vznikla - a teda zistiť kam sa vtáky sťahujú (Cepák et al., 2002). Postupne sa z krúžkovania stala metóda, ktorá vie zodpovedať na množstvo ďalších otázok, napríklad vernosť hniezdisku (fidelita), či lokalite vyliahnutia (filopatéria). A napriek tomu, akým množstvom informácií dnes disponujeme, máme v pomyselnej mozaike informácií ešte mnoho bielych miest a to najmä pri druhoch, ktoré sú málo početné. Príkladom môže byť aj populácia sokola červenonohého (kobcovitého) na Slovensku, o ktorej migračných presunoch, či zastávkach nevieme (takmer) nič.

V rokoch 1954-2002 bolo označených 56 jedincov tohto druhu, pričom nebolo získané ani jedno spätné hlásenie (Danko, 2002). Príležitostne boli na našom území zaznamenané jedince označené v zahraničí, najmä z Maďarska (napr. Slobodník & Slobodník, 2011), kde sa druhu venuje intenzívna pozornosť

Odčítaný jedinec PTW, 29. 5. 2017, Slovensko.
Foto: J. Chavko

nie len v podobe monitoringu hniezdiacej populácie (napr. Palatitz et al., 2015), ale aj krúžkovania tak mláďat ako aj adultov (Orbán, 2016). Práve pozoruhodné výsledky maďarských kolegov spolu s pozitívnym populačným trendom sokola červenonohého na Slovensku v posledných rokoch (Slobodník et al., 2016) predstavovalo hlavnú motiváciu pre spustenie farebnej označovacej schémy pre jedince aj na Slovensku (viac vid'. <http://www.cr-birding.org>). V roku 2016 sme takto označili 16 z 19 mláďat, ktoré na Slovensku vyleteli z hniezda a počas leta sme zaznamenali 8 úspešných odčítaní (a desiatky neúspešných - nekompletných krúžkov). Cez zimu nastalo netrpezlivé čakanie na jarný návrat. Šanca nebola veľká, veď prvú zimu zahynie veľký počet mláďat a počet označených jedincov nepredstavoval vysoké „n“. 29. mája prišla prvá radostná správa, teda vlastne fotka. Pri analýze fotografických záberov hniezdiacej populácie sokolov bol objavený prvý návratlec. Konkrétne mláďa- samička s farebným krúžkom „PTW“ sa vrátila na hniezdnu lokalitu (obr. 1). Netrvalo dlho a 2. júna bola hlásená ďalšia samička - tentoraz „PLW“. Nadšenie bolo obrovské, nie len z toho, že jedince úspešne prekonali mnohotisícové kilometre súvisiacich s migráciou (napr. Orbán, 2015), ale aj že sa začlenili do hniezdnej populácie a podieľali sa tak na obnovení historickej kolónie, ktorú po rokoch predstavovalo v roku 2017 16 hniezdiacich párov (Slobodník et al., 2017). Koncom júna navyše pribudli ďalšie dva úspešne odčítané jedince - samička „PCW“ a konečne samček „PUW“. Návratnosť označených juvenilných na hniezdnu lokalitu po prvom roku tak činí 25 %. Uvedené odčítania majú ešte jedno špecifikum, štyri odčítané jedince predstavujú vždy jedinca z iného hniezda, čo znamená, že z každého hniezda, kde prebehlo krúžkovanie (4) sa vrátilo jedno mláďa späť na miesto svojho vyliahnutia. Tieto jedince predstavujú prvé výsledky z hľadiska štúdia filopatérie na našom území u sokola červenonohého. V roku 2017 bolo označených všetkých 41 mláďat v zmysle vyššie popísanej schémy a jeseň

Odčítaný jedinec SRW, 15. 9. 2017, Francúzsko.
Foto: G. Paulus

priniesla veľmi zaujímavé hlásenie. Mláďa „SRW“ bolo fotograficky identifikované v polovici septembra neďaleko mesta Marseille viac ako tisíc kilometrov ZJZ od miesta krúžkovania (obr. 2). Dané zistenie je pozoruhodné, pretože je v rozpore s doterajšími poznatkami o priebehu migrácie populácie tohto druhu zo strednej Európy, v zmysle výsledkov telemetrického sledovania vtákov označených v Maďarsku a Rumunsku (Fehérvári et al., 2014). Nemenej zaujímavá vyznieva aj informácia o samičke WP8, ktorá pochádza z južného Maďarska a potomstvo vychováva na Slovensku viac ako 300 kilometrov od lokality, kde sa vyľahla.

Aj tieto výsledky nám potvrdili mimoriadny význam krúžkovania v dnešnej dobe. Hoci dávne ciele o poznaniach zimovísk či migračných trás v súvislosti s nástupom nových technológií pomaly ustupujú (Newton, 2014), novodobé výzvy v kombinácii so správnymi zadanými hypotézami a vhodne zvolenými cieľmi (Beran & Cepák, 2010) môžu významne prispieť k štúdiu a pochopeniu populácie určitého druhu v priestore a čase.

POĎAKOVANIE

Na tomto mieste sa chceme poďakovať všetkým, ktorí prispeli k zozbieraniu spätných hlásení ako aj taktiež k promptnému fungovaniu farebnej schémy, najmä Z. Riflíkovi, M. Nogovi, M. Jenčovi, M. Repelovi, Sz. Soltovi a P. Palatitzovi. Krúžkovanie bolo podporené Západoslovenskou energetikou, a.s., v rámci programu 3D od ZSE. Monitoring populácie sokola červenonohého bol realizovaný v rámci projektu LIFE11/NAT/HU/000926 Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline, s podporou Európskej únie.

LITERATÚRA

- <http://www.cr-birding.org/node/4136>
<http://falconproject.eu/en/content/ubul-returned-danube-delta-after-he-had-covered-33000-kilometre-long-journey>
<http://falconproject.eu/en/content/ringing-adult-and-nestling-red-footed-falcons-full-swing>
<https://britishbirds.co.uk/article/bird-ringing-still-necessary/>
- Beran V & Cepák J, 2010: Pridatné značení – požehnaní alebo prokletí? Kružkovateľ, 9, str. 7-9.
- Cepák J, Klvaňa P, Škopek J, Schröpfer L, Jelínek M, Hořák D, Formánek J & Zárýbnický J (eds): Atlas migrace ptáku České a Slovenské republiky. Aventinum, Praha, 607 s.
- Danko Š, 2008: Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*), 288-289. In: Cepák J, Klvaňa P, Škopek J, Schröpfer L, Jelínek M, Hořák D, Formánek J & Zárýbnický J (eds): Atlas migrace ptáku České a Slovenské republiky. Aventinum, Praha, 607 s.
- Fehérvári P, Lázár B, Palatitz P, Solt S, Nagy A, Prommer M, Nagy K, Harnos A, 2014: Pre-migration roost site use and timing of postnuptial migration of Red-footed Falcons (*Falco vespertinus*) revealed by satellite tracking. *Ornis Hungarica*, 22, str. 36-47.
- Palatitz P, Fehérvári P, Solt Sz & Horváth E, 2015: Breeding population trends and pre-migration roost site survey of the Red-footed Falcon in Hungary. *Ornis Hungarica*, 23, str. 77-93.
- Slobodník V & Slobodník R., 2011: Summary on the ringing of raptors and owls in Slovakia in 2010. *Slovak Raptor Journal*, 5, str. 131-135.
- Slobodník R, Chavko J, Lengyel J, Noga, M, Madeříč, B, 2017: Návrat sokola červenonohého na Slovensko?, str. 20. In Kropil R & Lešo P, 2017: Aplikovaná ornitológia 2017, zborník abstraktov z 28. stredoslovenskej konferencie s medzinárodnou účasťou. Zvolen, 26 s.

SUMMARY

RESULTS OF RINGING OF THE RED-FOOTED FALCON IN SLOVAKIA

In 2016 a color ringing scheme for nestlings of Red-footed falcon was launched. In two years, 57 nestlings were ringed. The return of four individuals was found; the filopatry of ringed birds represented 25%. In 2017 one of the marked Red-footed falcon was identified in the south of France.

K VÝSKYTU KANE STEPNEJ V OKRESE NOVÉ ZÁMKY A KOMÁRNO V ROKOCH 2011 AŽ 2017

Jozef Lengyel

Kaňa stepná (*Circus macrourus*) je jedným zo štyroch druhov kaní, ktoré sa pravidelne vyskytujú na Slovensku. Tento druh u nás nehniedzdi, migruje zo svojich prevažne ruských a ázijských hniezdísk a to v jarnom období (koniec marca – apríl až začiatok mája) a v jesennom období opäť migruje od konca augusta – v septembri až takmer do konca októbra. Na migrácii sa vyskytujú u nás ako dospelé (adultné) jedince, tak aj mladé (juvenilné, immaturné) a nedospelé jedince (subadultné).

S rozvojom digitálnej fototechniky úzko súvisí i fakt že v posledných rokoch, keďže digitálne zrkadlovky sú už bežne dostupné a taktiež aj vhodné bežné teleobjektívy tak sa otvárajú aj lepšie možnosti z hľadiska

identifikácie problematických hnedo sfarbených kaní, t.j. samíc, mladých a subadultných jedincov. V teréne po získaní záberov a následne po prezretí v počítači, sa predsa len jednoduchšie identifikujú kane, pričom druh kaňa stepná sa dá práve jednoznačne dať určiť práve na základe aj digitálnych fotografií.

V posledných rokoch nás upozorňovali kamaráti – ornitológovia, ako R. Kvetko, S. Harvančík a predovšetkým M. Mojžiš že máme si všímať a hlavne fotiť všetky „hnedé“ a „sivé kane“ a tak sa po roku 2010 ukázalo že predsa len tá migrácia a výskyt kane stepnej na Slovensku nie sú až tak vzácne, ba jej výskyt je už na jesennej a jarnej migrácii na Slovensku pravidelný.

Dátum	Vek/pohlavie	Počet jedincov	Obec, okres, lokalita	Druh biotopu	Pozorovatelia
5. 9. 2011	Juv./imm.	1	Šurany, Akomáň, NZ	Slaniská a polia	J.Lengyel
10. 9. 2011	Juv./imm.	1	Šurany, Akomáň, NZ	Slaniská a polia	J.Lengyel, S.Harvančík, A.Dúbravský
1. 4. 2012	Samica/F	1	Maňa, PR Žitavský luh, NZ	Mokrade a lúky	J.Lengyel, Ľ.Sládeček
16. 10. 2015	Juv./imm.	1	Bánov, Zátoň, NZ	Lucernové pole	J.Lengyel
29. 4. 2016	Subad. samica/F	1	Kolárovo, CHA Dropie, KN	Obilné polia	J.Lengyel
15. 9. 2016	Subad. samec/M	1	Tvrdošovce, Slanisko Panské lúky a polia, NZ	Slanisko a polia	J.Lengyel, Joz. Spišák, Jar. Spišák, J.Kálnay
18. 10. 2016	Ad. samec/M	1	Tvrdošovce, Slanisko Panské lúky a polia, NZ	Slanisko a polia	J.Lengyel
11. 4. 2017	Subad. samec/M	1	Maňa, PR Žitavský luh, NZ	Mokrade a lúky	J.Lengyel
22. 9. 2017	Ad. samec/M	1	Palárikovo, PR Palárikovské lúky, NZ	Periodické mokrade a polia	J.Lengyel

Subdultný samec kane stepnej,
11. 4. 2017, PR Žitavský luh.

Foto: J. Lengyel

Subdultný samec kane stepnej,
11. 4. 2017, PR Žitavský luh.

Foto: J. Lengyel

Mladý (juv./imm.) jedinec kane stepnej,
Bánov, Zátoň, 16. 10. 2015.

Foto: J. Lengyel

Mladý (juv./imm.) jedinec kane stepnej,
Bánov, Zátoň, 16. 10. 2015.

Foto: J. Lengyel

Mne sa moju prvú kaňu stepnú podarilo na Slovensku po prvý raz vidieť a nafotiť na slanisku Akomáň (Okomáň) pri Šuranoch, v okrese N. Zámky, v tabuľke uvádzam stručný prehľad mojich pozorovaní.

Moje zistené výskyty kaní stepných som mal okrem menšieho počtu prípadov v pokojnom bezveternom počasí, ale aj v intenzívnom daždivom jesennom počasí (Bánov), vo výrazne veternom počasí (Palárikovo) a vo veľmi výrazne veternom jarnom počasí (Maňa, 2017).

Nepriamo tak chcem upozorniť na skutočnosť, aby sme sa terénnym návštevám nížinnej krajiny nevyhýbali ani v chladnom či veternom, proste zlom počasí – kedy práve môžeme uvidieť aj tak zaujímavé a vzácne druhy – ako je kaňa stepná.

Použitá podklady: www.birding.sk

SUMMARY

OBSERVATION OF THE PALLID HARRIER IN THE NOVÉ ZÁMKY AND KOMÁRNO REGION BETWEEN 2011 AND 2017

The Pallid Harrier (*Circus macrourus*) is one of four Harrier species, occurring regularly in Slovakia. This species does not breed in our country, it migrates from nesting sites mostly in Russia and Asia. The development of modern cameras enabled better identification of the brown – coloured birds, e.g. females and subadult individuals. Thanks to identification of the birds from pictures it can be said that the occurrence of the species in Slovakia during migration is not that rare as supposed in the past. The species was recorded in different weather conditions thus the author encourages the experts to carry out the monitoring not only in good weather.

„ŠKAREDÉ KÁČATKO“

Marek Gális

Kto z vás nepozná rozprávku o škaredom káčatku od dánskeho spisovateľa Hansa Christiana Andersena? Podobne ako v jeho príbehu, aj v tom našom hrá hlavnú úlohu labuť veľká (*Cygnus olor*). Náš dej však bude odlišný, ale verím že na konci sa tak isto ako v rozprávke, „škaredé káčatko“ pripojí ku svojej rodine labutí a bezpečne bude lietať ponad krajinou. V našom príbehu hrajú významnú úlohu elektrické vedenia, ktoré postupnou elektrifikáciou krajiny, vytvorili rozsiahlu sieť novodobých smrtiacich bariér pre vtáky. No práve vďaka projektu LIFE Energia, bude mať aj náš príbeh šťastný koniec, ale podme pekne od začiatku.

Všetko to začalo v roku 2014, kedy sa v rámci projektu LIFE Energia rozbehol monitoring nadzemných elektrických vedení 22 kV a 110 kV v 13 chránených vtáčích územiach. Počas monitoringu, pozostávajúceho z dvoch etáp (12/2014-3/2015, 4/2015-2/2016), bolo viacnásobnými kontrolami 7000 km distribučných vedení, lokalizovaných spolu 889

jedincov uhynutých v dôsledku nárazu do vodičov. Z tohto počtu, 21 % zastúpenie (n=189) tvorila práve hlavná postava nášho príbehu, labuť veľká.

Prečo práve labuť veľká? Je špecifická svojou hmotnosťou a rozpätím krídel je usposobená na dlhé a pomalé prelety. To jej zároveň znemožňuje rýchlo zareagovať na prípadnú prekážku v krajine, akou sú napr. aj spomínané elektrické vedenia. Riziko sa násobne zvyšuje pokiaľ el. vedenie prekonáva viac početný krdel. Počas preletu zvyčajne prvé jedince z čela krdla zareagujú na prekážku. Pre krátku vzdialenosť medzi letiacimi jedincami sa znižuje možná reakčná doba pre jedince letiace v strede a na konci, a teda sa zvyšuje riziko nárazu. Vysoká koncentrácia jedincov v krdli nahustených v tesnej blízkosti, zvyšuje možnosť vzájomných kontaktov, čo spôsobuje náhlu zmenu smeru, stratu výšky, dezorientáciu a možný náraz. Labuť je veľmi špecifický druh, a to vo vzťahu k lokalitám s výskytom repky olejnej, ktorú využíva ako zdroj potravy, hlavne počas zimných a prvých jarných mesiacov.

Krdel' labutí na krmovisku.

Foto: Z. Ríflík

Vysoká atraktivnosť repky ako potravy, spôsobovala časté kolízie labutí s vodičmi elektrického vedenia, najmä ak vedenie bolo priamo súčasťou plochy výsadby alebo križovalo hlavné trasy preletov na krmovisko. Vysoké úhyny labutí boli identifikované na viacerých lokalitách na západnom Slovensku. Spoločným znakom týchto oblastí bola repka, zaplavené terénne depresie, vodné nádrže a kanále v blízkom okolí. Tieto zistenia tvorili významný poznatok, vstupujúci do ďalšieho deja príbehu.

Ten pozostával z určenia najrizikovejších úsekov el. vedení, vybraných na inštaláciu odkloňovacích prvkov v rámci projektu LIFE Energía. Tie sú výsledkom špeciálnej metodiky doplnenej o poznatky z terénneho monitoringu prvej a druhej etapy. Labuť veľkú sme na základe zistení počas monitoringu zaradili pre potreby metodiky medzi citlivý druh (indikálny druh). Za taký považujeme druh vtáka, ktorý býva relatívne často usmrcovaný v dôsledku nárazu do elektrického vedenia a jeho kadávery svedčia o relatívne vyššej frekvencii nárazov jedincov na vymedzených úsekoch vedení, čo sa výrazne potvrdzovalo v hromadných opakovaných úhynoch labutí na rovnakých lokalitách. Naproti tomu zvyšné uhynuté jedince iných druhov nejavili znaky vyššej frekvencie nárazov na určitých vymedzených úsekoch vedení, napriek vysokej početnosti nálezov. Distribúcia ich nálezov v krajine bola viac-menej rovnomerná a takmer výlučne sa nachádzali len jednotlivé kadávery týchto druhov bez opakovaných nálezov na identických lokalitách.

Nakoľko úhyny labutí boli lokalizované len v projektových lokalitách na západnom Slovensku, v spolupráci s projektovým partnerom ZSD, a.s. je realizovaná až do roku 2019 inštalácia odkloňovacích prvkov v celkovom rozsahu 43 km na vedeniach 22 kV napätia. Súčasťou tohto rozsahu sú aj úseky vedení, významné z hľadiska úhynov labutí v dôsledku nárazu, akými boli oblasti Skalica, Gajary, Vysoká pri Morave, Veľký Meder, Martovce, Klížska Nemá, Jatov a iné. Aj na týchto lokalitách realizujeme na ošetrových úsekoch monitoring pozostávajúci zo zápisu reakcií vtákov na ošetrované vedenie.

Výsledkom monitoringu budú cenné poznatky z efektivity odkloňovacích prvkov a údaje

z oblasti správania sa aj labutí v okolí vedení s inštalovanými odkloňovacími prvkami. Tu sa náš príbeh dostáva do záverečného deja, končiaceho v roku 2019. Vtedy budeme na základe výsledkov monitoringu vedieť sumárne vyhodnotiť, do akej miery odkloňovacie prvky inštalované na rizikových úsekoch vedení, pomohli nášmu „škaredému káčatku“ bezpečne lietat ponad krajinou.

Začiatkom tohto roku, neočakávane vstúpila do nášho príbehu silná a dlhotrvajúca zima. Významne

Labuť veľká uhynutá v dôsledku nárazu do vedenia.

Foto: M. Gáls

Inštalácia odkloňovačov na elektrické vedenie.

Foto: M. Gáls

Zber uhynutých jedincov pracovníkmi ŠVP SR.

Foto: M. Szabó

negatívne vstúpila do prebiehajúceho monitoringu reakcií vtákov v lokalitách s inštalovanými odkloňovačmi. Najviac zasiahnutými oblasťami západného Slovenska boli Záhorie, okresy Dunajská Streda a Komárno. Celkovo na základe získaných informácií zo Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (ŠVP SR), je možné konštatovať, že spolu v daných oblastiach uhynulo odhadovane okolo 900 – 1100 jedincov labutí. Z tohto počtu bola v 58 prípadoch u voľne žijúcich vtákov, potvrdená aviárna influenza (H5N8), známejšia pod názvom vtáčia chrípka. Labuť veľká tvorila 52 % podiel týchto prípadov (Zdroj: ŠVPS SR).

Prezentované výsledky boli získané vďaka projektu LIFE Energia, ktorý podporila Európska únia. Viac na www.lifeenergia.sk.

SUMMARY

„THE UGLY DUCKLING“

Mute swan (*Cygnus olor*) is large, heavy-bodied bird with large wingspans. These and similar species generally lack the maneuverability to quickly avoid obstacles and so are very susceptible to collisions with overhead power lines. Distribution power lines (22 kV and 110 kV), were monitored (12/2014-2/2016) in 13 Special Protected Areas. Overall 189 carcasses of mute swan were detected only in western part of Slovakia. Mute swan is a very site-specific bird in relation to the fields with oil-seed rape (used for feeding), mainly during winter and spring season. The proximity of power lines, to bird take-off and landing areas can affect collision risk during daily flights between roosting and feeding areas. This is magnified when flocks are very large. The density of large flocks of individuals leaves little room to maneuver around obstacles.

The installation of bird flight diverters in cooperation with electric company ZSD, a.s., is realised until the 2019. Overall 43 km of 22 kV distribution power lines will be treated. The installation is followed by monitoring of efficiency of diverters.

POKLAD V OBILÍ

Michal Noga

Občas sa také veci dejú. Napríklad 2. augusta 1877 pri Hradišti u Stradonic sa to prihodilo Liboriusovi Lebrovi. Alebo 24. augusta 1935 v Košiciach Petrovi Stachovi. A tento rok sa to stalo pri Chtelnici Ivane Moncmanovej. Liborius, Peter i Ivana našli poklad. Kým v prvých dvoch prípadoch sa jednalo o zlaté a strieborné poklady, v tom treťom prípade išlo o poklad popolavý. Na jednom poli štyri hniezda kaní popolavých. Ale poporiadku.

Už v máji to vyzeralo nádejne. Opakované pozorovania viacerých jedincov v širokom priestore medzi Bolerázom, Naháčom a Chtelnicou nám dávali nádej, že tu kane ostanú a zahniezdia. Napriek snahe sme v tomto priestore v minulosti ešte hniezdo nedohľadali; posledné dva roky boli mláďatá objavené poľnohospodármi pri žatevných prácach a odovzdané do rehabilitačnej stanice v Ratnovciach.

No ale pravdou je, že v minulosti nám pri dohľadávaní nepomáhali ornitologickí nadšenci z Trnavy – manželia Moncmanovci. K nim sa pridali i Peter Orságh

a dvaja „šopkári“ – Viliam Vongrej a Viktor Prachár zo Správy CHKO Malé Karpaty.

Úplne prvé pozorovanie sa odohralo 13. mája pri obec Naháč (pár) a kane sa objavovali na viacerých miestach. Postupne – úmerne času a najazdeným kilometrom - sa lokality spresňovali a v júni mi Moncmanovci hlásili – videli sme zálet samičky do porastu pšenice. Čo viac som mohol chcieť? No už len najst hniezdo.

Tak sme sa tam 28. júna stretli. Netrvalo dlho a pár kaní sa ukázal. Aj so záletom do porastu. Ako býva zvykom, čakali sme na druhý zálet, ktorý mal potvrdiť miesto, kde je ukryté hniezdo. A dočkali sme sa. Lenže samička sadla s korisťou inam. Hm. Teórii sa vyrojilo viac, riešenie prišlo vzápätí – súčasne pozorujeme dve samičky! Radostné očakávanie pred vstupom do poľa bolo preto dvojnásobne väčšie. Koľkokrát som išiel v obilí na miesto, ktoré mi kane záletom prezradili? To napätie je stále rovnaké ako pri tom prvom, spreď 24 rokov. A sme tu. Samička vylie-

Prvý let môže skončiť i takto.

Foto: M. Noga

Odovzdávanie koristi – bez krikú to nejde.

Foto: M. Noga

Veľká úľava – pár oplôtok okolo vykoseného hniezda akceptoval.

Foto: M. Noga

Jeden samček mal krídelnú značku, ktorou bol označený minulý rok v Nemecku.

Foto: M. Noga

ta z obilia a posledné metre deliace nás od hniezda nechám ísť prvú lvanku – onedlho už stojí nad obilným pokladom. V hniezde sa práve liahne mláďatko a tak po zaznačení polohy odchádzame. No nie však ďaleko – cestou späť ideme k druhému zameranému hniezdu. Nachádzame ho a rovnako rýchlo ho i opúšťame, pretože aj tu sa práve liahne malý dravec.

ČO S TÝM ĎALEJ?

Iste, v danom okamžiku sme hrdinovia. Veď sme našli niečo, čo nenájde len tak hocikto. Ale dobre vieme, že tento náš „úspech“ bude úspechom, až urobíme všetko preto, aby nad poľom v auguste poletovali mláďatá. Situáciu máme ale výrazne uľahčenú maximálnou ústretovosťou poľnohospodárov z PD Chtelnica. Za celú svoju kaniarsku prax som sa nestretol s takým pochopením a záujmom zo strany užívateľov pozemku ako tu. Či už to bol pán Ing. Jozef Otajovič, predseda družstva, alebo agronóm, p. Ing. Matej Krebs, záujem chrániť kane mali i traktoristi, mechanizátori... Na druhú stranu je treba ale povedať, že som ešte nikdy nebol na hniezdisku kani, kde by bol taký pohyb ľudí ako tu. Najprv sa opravovali poľné cesty lemujúce hniezdny porast, potom dozreli (vynikajúce) čerešne, na ktoré chodili ľudia z blízkeho i vzdialenejšieho okolia a potom nastal pravidelný ruch na susednom poli, kde bola kukurica. Nebolo zriedkavosťou, že na poľnej ceste v tieni čerešni sedelo 70 brigádnikov, tušiac i netušiac že len 50 m od nich je hniezdo kani popolavých. Každopádne, hniezda sme mali označené a keď nastal čas žatvy, rozhodli sme sa postaviť oplôtky. Tie neslúžia ako ochrana pred líškou, ale majú zabrániť mláďatám rozliezť sa mimo dohodnutú bezzásahovú plochu. Deň pred žatvou som opäť na lokalite, kontrolujem, či je všetko v poriadku. Oba páry na svojich miestach, ale akoby sa motali i na miestach, kde nemajú veľmi dôvod... čo to tam... že by? A veru, zálet s korisťou. Dohľadávať hniezdo s vidinou zajtrajšej žatvy síce nie je ideálne, ale vravím si - máš na to celé popoludnie, na kane si macher, to dáš. Chyba lávky, povedali by kolegovia spoza Moravy. Iste NAKONIEC som ho našiel, ale bolo náročné – kane zahniezdili priamo na vrcholovej plošine, zálety boli tesne za horizont, trikrát som sa tam musel vracieť. Ale odmenou boli štyria pulláši v hniezde. Označiť a utekať nakúpiť ďalšie pletivo na oplôtok. Ráno, kým oschne rosa a objavia sa kombajny, nech je plot postavený.

ŽATVA

Kosí sa kosí. Obavy sú namieste, ale zároveň pevne verím, že to kanie rodinky zvládnú. Na druhý deň žatvy má na poli službu Viliam Vongrej, jeho poobedný telefonát je vážny – pri žatve bolo vykosené nové, štvrté (!) hniezdo, jedno mláďa neprežilo, druhé áno.

Vybudované zásteny.

Foto: M. Noga

Rýchlo do auta a už takmer spamäti znova 90 km do Chtelnice. Rozhodujem sa mláďaťu postaviť oplôtku v miestach, kde bolo hniezdo, hoci jeho okolie je už pokosené. Dalo by sa zobrať do rehabilitačky, prípadne ho priložiť do niektorého z troch hniezd v okolí, ale desí ma pomyslenie na zúfalstvo kaních rodičov, ktorí by poletovali nad prázdny hniezdom. Spoločnými silami zháňame pletivo, drôty, kolíky a onedlho už je kanie mláďa v oplôtku. Pevne verím, že rodičia ho neopustia. Ruch na poli neustáva, kosí sa až do noci. Nasledujúci deň ráno sa ma zmocní úľava – na oplôtku vykoseného hniezda sedí samička a ukázal sa i samček, nakrmené mláďa sedí dnu. O tri dni je po žatve, na poli ostali tri veľké obkosené plochy 20 × 20 m a jeden oplôtok. Kontrolujeme len z diaľky, striedame sa, takmer každý deň sme i v kontakte s poľnohospodármi. Netrvá dlho a hlásia veľké horúčavy. O mláďatá v obilí sa nebojím, starosti mi robí to, ktoré je v nechránenom oplôtku. Vybudovali sme mu preto zástenu a pri ďalších kontrolách už zachádzame priamo k nemu, aby sme sa presvedčili, či nie je prehriate. Dvadsiateho júna kontroluje lokalitu Ivana, ktorá mi telefonuje, že mláďa sedí na poli, mimo oplôtku. Nechce sa mi veriť, ale je to naozaj tak - prvé z desiatich mláďat od Chtelnice už poletuje. Onedlho ho nasledujú ďalšie a ďalšie. To úplne najmladšie, posledné, desiate si dáva načas, krídla ho vynesú do vzduchu až 30. júla. Počkáme ešte tri dni a definitívne dávame súhlas s pokosením zvyšných častí poľa.

ZÁVEROM

Záverom by sa dalo napísať veľa. Polia pri Chtelnici nám priniesli mnoho – nové poznatky, nové zážitky, nové priateľstvá a mnohé prekvapenia. Samozrejme,

nebyť Ivany, Luboša a Viliama, ktovie, ako by to celé dopadlo a som veľmi rád, že ma zobrali do partie. Verím, že popolaví krásavci a hnedé štihlokrídle krásky si ich podmanili rovnako ako mňa a o rok sa znova na poľných cestách stretne. Tento rok tu štyri pári kaní vyviedli spolu 10 mláďat (4 + 3 + 2 + 1). Veľká vďaka patrí poľnohospodárom, za ich pochovenie a ústretovosť. Sú to ľudia, ktorí do tej krásnej krajiny patria rovnako ako kane popolavé. Ich tváre sa mi vybavávajú vždy, keď spomínam na leto v roku 2017 a krásny poklad, ktorý ukryvalo obilné pole pri Chtelnici.

Monitoring kaní popolavých bol podporený Západoslovenskou energetikou, a.s., v rámci programu 3D od ZSE.

SUMMARY

A TREASURE IN GRAIN FIELDS

A real ornithological treasure was hidden in 2017 in a grain field near Chtelnica in Western Slovakia. 4 pairs of a Montagu's harrier were nesting here. Three nests were found and protected by a fence, another one nest was discovered during the harvesting of crops. All pairs together raised 10 juveniles (4 + 3 + 2 + 1), one juvenile was found dead after harvesting. Survey of fields and conservation of nesting pairs were a great example of cooperation of ornithologists and land users – responsible company in Chtelnica.

ÚSTUP POPULÁCIE ORLA KRIKĽAVÉHO NA LIMITOCH JEHO ROZŠÍRENIA NA STREDNOM SLOVENSKU

Ján Kicko

Pôvodným zámerom môjho Malého členského projektu v roku 2017 bolo overiť či poopraviť publikované výsledky (Dravecký, Maderič, Topercer a kol., 2015) o rozšírení orla kriklavého v niektorých častiach stredného Slovenska a načrtnúť schopnosť druhu hniezdiť aj vo vyšších nadmorských výškach či hlbšie v pohoriach, než sa predpokladá (Dravecký, Maderič, Kicko a kol., 2015). Vychádzal som pritom najmä z mojich starších pozorovaní, menej som využil niekoľko dostupných údajov z Aves Symphony. Overoval som výskyt na rozhraní Žilinskej kotliny a Strážovských vrchov, čo predstavuje západnú hranicu areálu druhu (Dravecký, Maderič, Topercer a kol., 2015) - v minulosti zistené len jedno te-

ritórium z rozhrania Rajeckej kotliny a Strážovských vrchov v roku 2016. Ďalej som overoval pozorovania na rozhraní Štiavnických vrchov a Ipeľskej pahorkatiny, čo predstavuje juhozápadnú hranicu areálu druhu a z oblasti mám vlastné pozorovania (napr. v roku 2005 - zálet s potravou a 2016) a údaje sú aj v Aves Symphony (Bačkor, rok 2014). A napokon som overoval výskyt na v dvoch horských hniezdiskách: na Poľane (Kicko a Valach, rok 2010, zálet s potravou) a v Nízkych Tatrách (Kicko a Vrlík, rok 2012, zálety s potravou).

Miesto pôvodného zámeru však výsledky poukazujú na zánik párov obývajúcich okraj areálu či atypické (limitné?) podmienky. Tento rok som zistil, že zanik-

Orol kriklavý.

Foto: D. Schneider

li obe teritória vo veľkých nadmorských výškach (Poľana - Očová a Nízke Tatry - Liptovská Teplička). V oblasti rozhrania Strážovských vrchov a Žilinskej kotliny bol orol krikľavý pozorovaný len dvakrát v jednom teritóriu, avšak bez hniezdneho správania. Oproti roku 2016 zaniklo teritórium z rozhrania Rajeckej kotliny a Strážovských vrchov. V oblasti rozhrania Štiavnických vrchov a Ipeľskej pahorkatiny bol orol krikľavý pozorovaný len raz, bez hniezdneho správania. Takéto výsledky poukazujú na prebiehajúce zmenšovanie populácie, nedostatočné dopĺňanie párov na okraji jedincami z jadrovej populácie, či riziko extinkčného dlhu (viď napr. Kuussaari et al. 2009) s hroziacim ďalším zmršťovaním sa areálu druhu na strednom Slovensku, čo potvrdzuje aj predpokladané neúspešné hniezdenie v oboch zaznamenaných teritóriách. Hoci jedna sezóna je krátko na ďalekosiahle závery, trúfam si konštatovať, že prieskum bol realizovaný vhodnou metodikou, s primeraným technickým vybavením a s veľkým mapovacím (vzorkovacím) úsilím. Orol krikľavý už neobýva mnohé lokality, kde ešte pred 5-15 rokmi žil. Výsledky pokladám za alarmujúce.

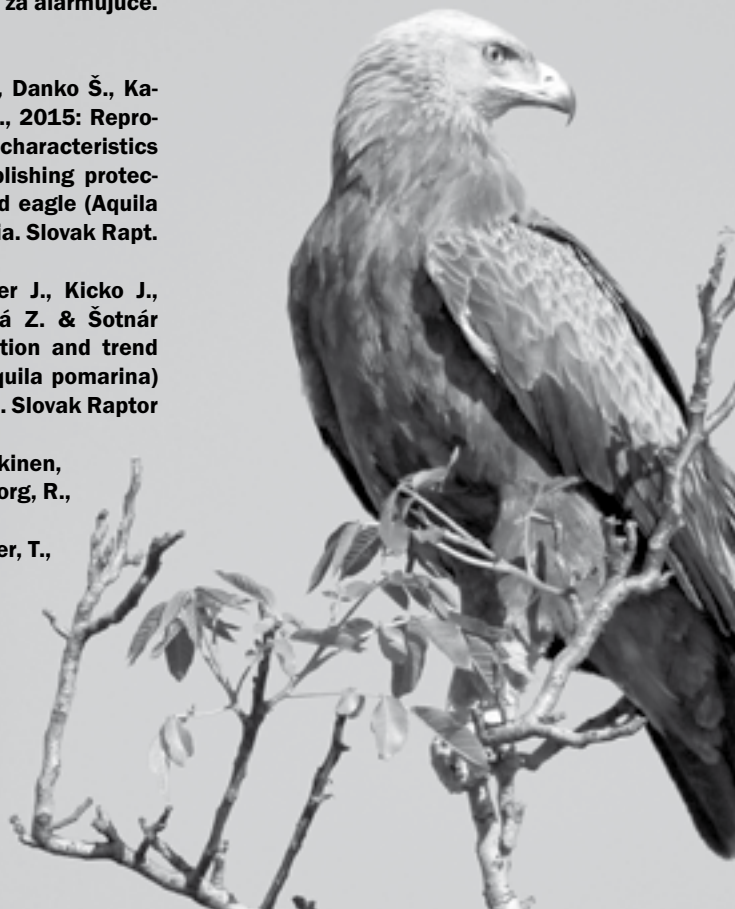
LITERATÚRA

- Dravecký M., Maderič B., Kicko J., Danko Š., Karaska D., Mihók J. & Guziová Z., 2015: Reproductive success, selected nest characteristics and the effectiveness of establishing protection zones of the lesser spotted eagle (*Aquila pomarina*) population in Slovakia. *Slovak Rapt. J.* 2015, 9: 127-145.
- Dravecký M., Maderič B., Topercer J., Kicko J., Danko Š., Karaska D., Guziová Z. & Šotnár K., 2015: Abundance, distribution and trend of the lesser spotted eagle (*Aquila pomarina*) breeding population in Slovakia. *Slovak Raptor Journal* 9: 7-44.
- Kuussaari, M., Bommarco, R., Heikkinen, R.K., Helm, A., Krauss, J., Lindborg, R., Öckinger, E., Pärtel, M., Pino, J., Rodà, F., Stefanescu, C., Teder, T., Zobel, M., Steffan-Dewenter, I., 2009. Extinction debt: a challenge for biodiversity conservation.

SUMMARY

DECLINE OF POPULATION OF THE LESSER-SPOTTED EAGLE ON CERTAIN AREAS IN CENTRAL SLOVAKIA

Under the Small member project of RPS I originally planned to verify or to correct published data about distribution of the Lesser-spotted Eagle in certain parts of Central Slovakia. I also wanted to verify the data about nesting of the species in higher altitudes and more deeply in forests than supposed. We identified that the pairs have disappeared from borders of the area of distribution in Central Slovakia. Together with the fact that several sites occupied by the LSE in the past are abandoned now, these results can indicate decline of the population in the area.

MOŽNÉ PRÍČINY ÚBYTKU PLAMIENKY DRIEMAVEJ NA PODUNAJSKU

Kristián Bacsa, Tomáš Veselovský,
Zsolt Riflik, Roman Slobodník

V príspevku prinášame stručný prehľad dôvodov zistených úhynov a zranení plamienok na Podunajsku v období rokov 2013 až 2017 a priblíženie možných príčin úbytku druhu v tomto regióne. Za posledné roky na Podunajsku bola prevažná časť zranených alebo uhynutých vtákov nájdená na vozkách a to predovšetkým v zimných mesiacoch. Dôvodom zvýšeného úhynu plamienok na cestách je synergický efekt viacerých faktorov. Dravce a sovy predovšetkým v zimných mesiacoch s obľubou lovia v trávnikoch popri cestách, ktoré drobným hľodavcom slúžia ako refúgiá v intenzívne obhospodarovanej krajine. Koncentrovaná korisť a možnosť jej ľahšieho ulovenia na povrchu vozovky ich prirodzene láka k cestným telesám. Tento fakt v kombinácii so stále intenzívnejšou dopravou predstavuje pre sovy a rovnako aj plamienku smrteľnú kombináciu. Dôvodom, že k tomu dochádza najmä v zimných mesiacoch je skutočnosť, že populácia druhu je v zimných mesiacoch dotovaná migrujúcimi jedincami, či už z vyšších polôh Slovenska, alebo z okolitých krajín. Úhyn plamienky (máj 2017) na vozovke bol tiež dôvodom straty potenciálne hniezdneho páru na jednom

z mála dlhodobo obsadených lokalít pri Kolárove. Za ďalšiu významnú príčinu úbytku druhu považujeme používanie agrochemikálií, aj keď táto domnienka zatiaľ zostáva v rovine nepotvrdenej hypotézy. V apríli 2017 bola nahlásená na Správu CHKO Dunajské luhy plamienka, u ktorej bolo podozrenie na otravu. Vták bol zaslaný na toxikologické vyšetrenie, to však otravu nepotvrdilo a nezistila sa ani príčina úhynu. S plamienkami sa však stretávame najmä na miestach opustených poľnohospodárskych dvorov, kde sa nepoužívajú jedy na hľodavce.

Prítomnosť predátorov, najmä kuny skálnej, sme zistili približne na 95 % navštívených lokalít. Zatiaľ sme sa však nestretli s prípadom, kedy by sme boli dokázali úhyn plamienok v dôsledku predácie. Oproti tomu sme však v niekoľkých prípadoch ponachádzali kadávery kuvikov, ktoré sa stali korisťou predátorov. Predpokladáme, že nakoľko kuvik a plamienka majú podobné biotopové nároky a kuviky sú na Podunajsku početne rozšírené a rovnako aj na mnohých miestach úspešne hniezdia, predácia plamienok nepredstavuje v súčasnosti významnú príčinu úbytku druhu.

Iné zistené dôvody úhynu plamienok sú skôr vzácnosťou. V niekoľkých prípadoch boli nájdené vtáky pod elektrickými stĺpmi, keď vtáky uhynuli alebo utrpeli popáleniny na elektrických vodičoch vysokonapäťového vedenia. V jednom prípade vták prežil a bol prevezený do rehabilitačnej stanice (jún 2017). Kurióznosťou je prípad nálezu vtáka s českým krúžkom v decembri 2015 v Bodzianských Lúkach (okres Komárno). Zranený vták sa niekoľko dní zdržiaval a skrýval v okolí vozovky pri obci. Prvotnú domnienku, že bola zrazená autom, vyvrátilo vyšetrenie jedinca, čo za príčinu zranenia určilo postrelenie. Do štatistiky pribudol i čerstvý prípad plamienky, ktorá sa chytila na lep na hľodavce (4. 11. 2017, okres Nitra). Majitelia farmy, kde bola pasca inštalovaná, však okamžite prípad nahlásili a v súčasnosti sa už vták taktiež zotavuje v rehabilitačnej stanici.

Z nami zistených skutočností vyplýva, že najvýznamnejším podielom na negatívnom populačnom trende plamienky driemavej na Podunajsku prispieva zvyšujú

Plamienka driemavá.

Foto: K. Bacsa

júca sa intenzita dopravy. Poprach (2010) uvádza, že vyše 80 % vtákov so známou príčinou smrti uhynulo v dôsledku ľudského pričinenia, pričom každý piaty vták uhynul po kolízii s motorovým vozidlom. V porovnaní s názorom, že populácia druhu klesá hlavne kvôli používaniu otráv (najmä rodenticídov) na farmách, či kvôli predácii, ich spoločný podiel na mortalite plamienok v Českej republike za obdobie rokov 1925 až 2007 nedosiahol ani 1,5 %! Vysokú úmrtnosť plamienok na cestách uvádzajú aj iní autori (Bruijn, 1994; Baudvinde, 1997). Úhyn vtákov na líniových stavbách, strata hniezdisk (najmä uzatváraním kostolných veží), masívne používanie agrochemikálií, zmena krajinej štruktúry a i. sú faktory, ktoré spoločným pôsobením silno decimujú populáciu plamienky na Slovensku. Bez aktívneho manažmentu už nie je možné v súčasnosti predpokladať vzostup početnosti tejto synantropnej sovy na našom území. Z tohto dôvodu realizujeme od roku 2014 vďaka Malým členským projektom RPS aktivity zamerané na vytváranie hniezdných možností pre plamienky. Problematika ochrany druhu je však zložitejšia a v budúcnosti bude nutné sa zamerať aj na elimináciu ostatných negatívne pôsobiacich antropických vplyvov a poňať ochranu druhu aj biotopovo resp. krajinársky.

Plamienka pred vypustením.

Foto: K. Bacsa

LITERATÚRA

Baudvin, H. (1997): Barn Owl (*Tyto alba*) and Long-Eared Owl (*Asio otus*) mortality along motorways in Bourgogne-Champagne: report and suggestions. In: Duncan, James R.; Johnson, David H.; Nicholls, Thomas H., eds. *Biology and conservation of owls of the Northern Hemisphere: 2nd International symposium*. Gen. Tech. Rep. NC-190. St. Paul, MN: U.S. Dept. of Agriculture, Forest

Service, North Central Forest Experiment Station. p. 58-61.

de Bruijn, O. (1994): Population ecology and conservation of the barn owl *Tyto alba* in farmland habitats in Liemers and Achterhoed (The Netherlands). *Ardea*, 82, p. 1-109.

Poprach, K. (2010): *The Barn Owl* (S. Sweeney, Trans.). TYTO, Nenakonice, 368 p.

Plamienka s poškodením operenia po zachytení do pasce – lepidla na hlodavce. Foto: J. Hološka

SUMMARY

POSSIBLE CAUSES OF BARN OWLS POPULATION DECLINE ON THE DANUBE-LAND

The Barn Owl was in the past a widespread species in the Danubeland. Over the last few decades the population has rapidly declined. The main cause of population decline is mortality on the line constructions. More than 60 % of known cases of death of the Barn owl represent mortalities on the roads. In synergy of especially anthropogenic factors, the population of Barn owl was decimated in Danubeland to only the last few nesting pairs.

MONITORING ORLIKA MORSKÉHO V ROKU 2017 NA JUHOZÁPADNOM SLOVENSKU

Zsolt Ríflík

Úprimne povedané, ako som sa tešil a očakával prvé práce v rámci Malého členského projektu, tak som sa aj obával.. (predsa ide o dravce tak vznešené no aj záhadné, teda aspoň pre mňa). Koncom januára, niekedy ešte v snežení alebo v hustej hmle (zima bola určite), sme sa vybrali s Jožom Chavkom na prvé kontroly hniezd v Podunajskej nížine, zmapovať lokality a zistiť, kde sa orliaky už zdržiavajú. Pri prvých návštevách hniezd sme videli orliaky z diaľky, niekedy pri hniezde, no nikdy nás nenechali priblížiť sa na vzdialenosť, po ktorej som potajomky tak túžil.

Prvá „veľká“ udalosť pre mňa bola pri kontrole tuším najstaršieho hniezda orliakov v Dunajských luhoch. Ticho sme sa blížili k hniezdu, Jožo naznačil že vidí na hniezde orliačicu.. Krok doľava a cez ďalekohľad sa mi ukázala v plnej kráse medzi snehovými vločkami oko-

lo seba! Adultný vták stál na hniezde, videli sme ho v celej jeho kráse. Na ten pocit nikdy nezabudnem... Už prvé výjazdy slúžili aj ako školenie k MČP. Rady od Joža fungovali aj u orliakov Napríklad: keď ma zbadajú, mám odchádzať tak aby ma videli, nech sú orliaky isté že čo ich rušilo, už odchádza! Pri odchode od hniezda buď jeden, alebo oba dravce ma odprevádzali až kým si neboli isté že nebezpečenstvo je preč. Na prelome jari už každé hniezdo bolo obsadené, návštevy boli plné krásnych zážitkov, či to boli loviace jedince nad riekou, či prvé zoči-voči cez monokulár, či len prelet ponad mňa... Krásne scenáre a pocity z orliakov korunovali lokality kde hniezda boli. Krásne staré porasty, človekom zriedka rušené lužné lesy, vôňa čistého vzduchu a úprimne povedané, aj tá samota má niečo, ničomu neporovnateľné... pre človeka.

Orliakorský.

Foto: E. Hrtan

V okolí hniezd som stretával množstvo rôznych iných živočíchov, či to boli dravce – kane močiarné, jastraby krahulce, orly kráľovské alebo lane, diviaky alebo líšky, bežiacie v lese v mojej blízkosti; alebo obyvatelia starých lesov – tesáre čierne, kôrovníky dlhoprsté, žlny zelené.

Negatívnych zážitkov bolo tiež niekoľko... Ťažba stromov uprostred lužných lesov, posed za posedom, smeti na miestach, kde človek len zriedkavo vkročí... No najhorší pocit počas trvania MČP bola kontrola hniezda, kde pod hniezdom bola kopa pier po adultnom orliakovi, ktoré už naznačovalo, že niečo nebude v poriadku. Kontrola hniezda ukázala, že tušenie bolo správne. V hniezde boli uhynuté dve mláďatá (asi vyhladované). Adultný vták bol buď otrávený, alebo zastrelený, alebo uhynul počas následkom súboja s iným orliakom.

Na začiatok mája bol naplánovaný víkend pre krúžkovanie mláďat. Dva dni strávené v luhoch v blízkosti vtákov, ktoré som sledoval pár mesiacov. Počas tých niekoľkých mesiacov som videl orliaky keď obsadzovali hniezda, videl som ich pri love, pri sedení na násadách. Zažil som ničím neopísateľný pocit, keď v monokulári vidieť ako adultný dravec sleduje okolie a svoje mláďa.

Orliak morský je dravec na ktorého je potrebné monitorovať, vytvárať mu vhodné podmienky na hniezdenie (podložky). Je to živočích, ktorý si zaslúži našu pozornosť a obetavú prácu. Som rád, že aj vďaka mojej práci vyletelo zo sledovaných hniezd v oblasti Podunajskej nížiny 10 mláďat orliaka morského.

Za 6 mesiacov som mal mnoho zážitkov, naučil som sa veľa vecí o orliakoch, ich zvykoch a ich živote. Spoznal som množstvo ľudí, od ktorých som sa tiež učil. Bolo to krásne obdobie, za ktoré som vďačný RPS ale aj majestátnym orliakom morským.

SUMMARY

MONITORING OF WHITE-TAILED EAGLES IN 2017 IN SOUTH-WESTERN SLOVAKIA

Under the Small member project of RPS I had the honour to carry out a survey of the White-tailed Eagle. I have gathered a lot of experience and knowledge about this species, its habits and ecology. There were also some bad times, e.g. as when we found two young in the nest that probably starved for a long time and thus died. Several cases of forestry works in the vicinity of the nest were recorded as well. I have known a lot of great people – experts in the field of birds of prey study. It was a lovely time of my life and I hope it will continue in the future.

Foto: E. Hrtan

BOLI SME PRI TOM V ÉVORE

Vladimír Nemček

Koncom septembra sa uskutočnila Svetová konferencia o sovách v meste Évora (Portugalsko). Toto mesto je chránenou UNESCO rezerváciou a určite nás potešilo, že je priamo domovom minimálne troch druhov sov. Konferencia sa uskutočnila po desiatich rokoch a v rámci bohatého programu na nej mala zastúpenie aj naša organizácia. Konferencia trvala päť dní, prvý deň sa niesol v znamení workshopov o vzdelávaní a metódach výskumu. Ďalšie dni už boli na programe prednášky zamerané na rôzne témy ako ochrana, ekológia, evolúcia, pohyb a prostredie, kultúra a samozrejme nechýbala sekcia posterov. Aké boli najzaujímavejšie informácie? Za jednotlivé dni uvedieme stručný prehľad. Prvý deň P. Saurola v prezentácii predstavil 52 rokov monitoringu sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*) a obyčajnej (*Strix aluco*) vo Fínsku. Dlhodobý systém vyvesovania búdok a monitoringu umožnil zistiť, že iba časť populácie sov dlhochvostých je vysoko produktívna. Tiež bolo zistené, že doprava je hlavná príčina mortality sov. V sekcii ochrana zaujala výzva od S. Sheffielda na revíziu GIS vrstiev rozšírenia jednotlivých druhov. Jedným z cieľov je identifikácia centier diverzity sov z celosvetového pohľadu. Posolstvo o vplyve malých organizácií predstavil D. Ramsden. Z viacerých príspevkov vyplynulo, že ochrana sov by mala byť iba časťou celkového úsilia o ochranu prostredia. Sovy by mali byť tzv.

“vlajkovými druhmi” pri ochrane prírody a vzdelávaní. Práve ich využívanie pri vzdelávaní verejnosti bolo spomínané pri viacerých prednáškach. Druhý deň bol venovaný vzťahu ľudí k sovám. D. Johnson predstavil výsledky z jednotného formulára vyplneného ľuďmi v rôznych krajinách po celom svete. Aj za Slovensko boli dodané výsledky, následne boli aj samostatne prezentované. Počas sekcie evolúcia bola zopakovaná výzva na dodávanie pierok zo sov profesorovi M. Winkovi a možnosť zapojiť sa do výskumu distribúcie farebných foriem sovy obyčajnej (*Strix aluco*) pod vedením P. Karrela. V tomto výskume bolo zistené, že perie sivej formy má hustejšiu štruktúru a lepšie chráni počas tvrdých zim. V Slovinsku zistil Al Vrežič, že pri výskume ekológie sovy obyčajnej (*Strix aluco*) a dlhochvostej (*Strix uralensis*) bolo zistené rozdielne spektrum potravy u oboch konkurenčných druhov. Oba druhy preferovali inú korisť. Zhrnutie o stave monitoringu sov v Európe poskytol znova Al Vrežič v prezentácii venovanej projektu EURAPMON. Potvrdil v nej, že mimovládne organizácie vykonávajú najväčšiu časť monitoringu, pričom najväčšími užívateľmi sú vládne inštitúcie. Ukázalo sa, že monitoring sov spolu s nedostatkom dobrovoľníkov sú najväčšie slabiny v jednotlivých krajinách. Predovšetkým vo východnej Európe je nedostatok dobrovoľníkov výrazným problémom.

Účastníci konferencie.

Foto: A. Ignatov

Prezentácia výsledkov dotazníkového prieskumu.
Foto: A. Ignatov

Zo Slovenska sme prezentovali posterom štúdiu o vplyve prostredia na počet teritórií sovy obyčajnej (*Strix aluco*) a prezentáciou výsledky z dotazníkového prieskumu Sovy v mýtoch a kultúre. Naše výsledky potvrdili, že sovy obyčajné sú vysoko prispôsobivé a vzťah ľudí zo Slovenska je pozitívny a podporujúci ich ochranu.

Konferencia sa niesla po celý čas v priateľskom duchu plnom diskusie počas prestávok a večerov. Umožnila nadviazať aj mnoho priateľstiev, ktorých význam bude neoceniteľný pri budúcich projektoch a výmene informácií.

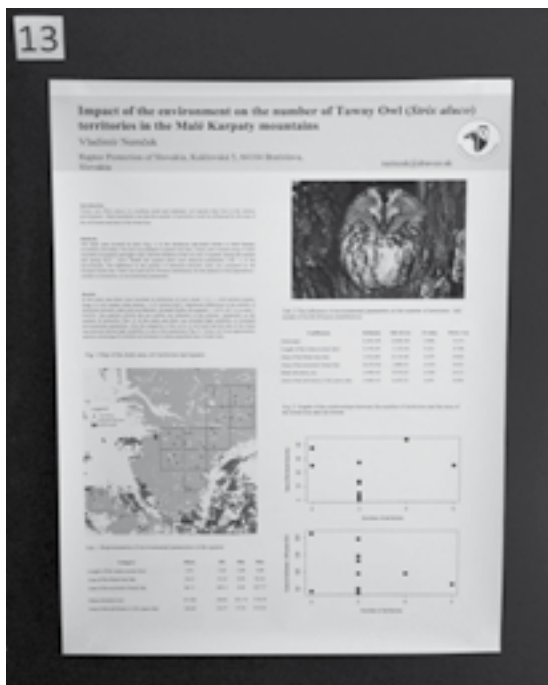

Po večernej diskusii.

Foto: A. Ignatov

SUMMARY
WE WERE THERE – THE WORLD OWL CONFERENCE 2017

The World Owl Conference was held in the Évora city, ten years after the last meeting in Groningen (The Netherlands). Altogether the experts presented their knowledges in nine sections aimed on the owl conservation, ecology, biology, evolution, methods, monitoring, migration, movement behaviour and culture. Very important were calls for the cooperation in the research themes - collect of images of tawny owl colour morphs, collect of the owl feathers for DNA analysis and the revision of the owl distribution maps. Our research was represented by the oral presentation - Owls in myth and culture - Interviews from Slovakia and the poster presentation - Impact of the environment on the number of Tawny Owl (*Strix aluco*) territories in the Malé Karpaty mountains. Within these few days were established contacts with other european experts, which we will use in next research and conservation of owls.

Prezentovaný poster o vplyve prostredia na sovu obyčajnú
Foto: V. Nemček

SOKOL ŠTAHOVAVÝ – 4. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA V BUDAPEŠTI

Lucia Deutschová

Koncom septembra sme mali možnosť zúčastniť sa na 4. medzinárodnej konferencii, venovanej sokolovi sťahovavému, ktorá sa konala v Budapešti. Prišlo 50 odborníkov z mnohých krajín, napr. Rusko (profesor Galushin a ďalší), Gruzínsko, Švajčiarsko, Nemecko, Belgicko, Anglicko, Írsko, Poľsko, Česká republika, Taliansko, Maďarsko, Nórsko, Francúzsko. Chýbalo zastúpenie viacerých balkánskych krajín (Srbsko, Rumunsko, Bulharsko) či Rakúska. Získané poznatky boli nesmierne zaujímavé a prínosné, dobrá správa je, že veľká časť z nich je obsiahnutá v zborníku abstraktov z konferencie (odkaz na konci článku). Medzi intenzívne diskutovanými otázkami bola podpora hniezdnych príležitostí pre druh v intravilánoch miest a obcí, využívanie na sokoliarstvo, legislatívna ochrana a usmrcovanie nezákonnou činnosťou.

Za Slovensko bol na konferencii prezentovaný poster, ktorý zostavil vedúci pracovnej skupiny RPS pre sokola sťahovavého, Jozef Chavko, v spolupráci s Romanom Slobodníkom a Luciou Deutschovou. Obsahoval vyhodnotenie trendu populácie druhu u nás od roku 1994, kedy sa po dlhých 24 rokoch začali opäť objavovať hniezdne páry. Dnes je známych viac ako 100 hniezdnych lokalít a v roku 2016 bolo vyvedených vyše 200 mláďat. Podľa veku mláďat pri krúžkovaní, resp. podľa dátumu vyletenia mláďat bol v rámci monitoringu odhadovaný dátum liahnutia. Výsledky indikujú, že v priebehu posledných približne 15 rokov sa tento termín mierne posunul k skoršiemu obdobiu, v priemere o dva dni. Tento posun však nie je štatisticky preukazný. Podstatnou informáciou v prezentovaných výsledkoch je poznatok, že sokol sťahovavý dokázal vytlačiť z hniezdnych biotopov na

Lucia Deutschová a Jozef Chavko na konferencii v Budapešti.

Foto: D. Horal

Samica s maďarským krúžkom.
Foto fotopasca: J. Chavko

Mláďa sokola sťahovavého.
Foto: P. Rechterík

skalách všetkých 15 známych párov sokola rároha. V sledovanom období boli vďaka záberom z fotopascí potvrdené dva prípady hniezdenia jedince sokola sťahovavého na Slovensku, konkrétne v pohorí Malé Karpaty. V oboch prípadoch išlo o samice, krúžkované v Maďarsku, na hniezdach vo vzdialenosti 123 a 130 kilometrov vzdušnou čiarou. V uvedenom pohorí boli ich hniezda od seba vzdialené iba 9 kilometrov. Zaujímavosťou sú tiež dva prípady medzidruhového hniezdenia. Prvý prípad bol pozorovaním z Kováčovských kopcov, kde samec, pravdepodobne kríženec sokola rároha a sokola sťahovavého, hniezdil so samicou sokola rároha. V druhom prípade išlo dokonca o tri jedince, kedy bol na jednej hniezdnej lokalite v Slovenskom krase pozorovaný hybridný samec a dve sokolie samice rôznych druhov (rároh a sťahovavý).

Podrobné vyhodnotenie výsledkov zo Slovenska i z ďalších krajín bude predmetom samostatných článkov v publikácii, ktorú usporiadatelia konferencie pripravujú ako zborník prezentovaných príspevkov, i ďalších článkov na rôzne témy, súvisiace s druhom. Zborník abstraktov, kompletné informácie o konferencii a onedlho aj inštrukcie pre autorov článkov, nájdete na www.peregrinus.pl.

Systematický zber údajov pre jednotlivé druhy má veľký význam tak pre správne vyhodnotenie dát a účinnú ochranu, ako pre rovnocennú výmenu skúseností s partnermi zo zahraničia. Zastúpenie Slovenska na konferencii a prezentovanie cenných údajov o populácii sokola sťahovavého by nebolo možné bez dlhoročnej, dôslednej činnosti členov pracovnej

skupiny, venovanej výskumu a ochrane druhu (menný zoznam pri každoročnej správe o výsledkoch hniezdenia).

Účasť na konferencii bola realizovaná aj vďaka projektu LIFE Energia, ktorý podporila Európska únia. Viac na www.lifeenergia.sk.

SUMMARY

4TH INTERNATIONAL PEREGRINE CONFERENCE - BUDAPEST, HUNGARY

Between 27th September and 1st October 2017 a Conference was held where 50 experts from more than 14 countries have met to share experience and data about the Peregrine Falcon. Among the most discussed questions was the support of nesting opportunities in cities, use of the species for falconry, legal protection and illegal killing of the species. A poster was prepared for Slovakia, presenting trend of population between 1994 and 2016, breeding success in the mentioned period, data about breeding of two females from Hungary in the territory of Slovakia and two cases of interspecific breeding. It is also interesting that the Peregrine Falcon has replaced the Saker Falcon on all (15) known nests situated in mountains (on rocks).

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O OCHRANE ORLA KRIKĽAVÉHO (CLANGA POMARINA) V BULHARSKU

Boris Maderič

V dňoch 11.-14. 10. 2017 sa v bulharskom Burgase uskutočnila ďalšia Medzinárodná konferencia o ochrane orla krikľavého za účasti viac ako 50 ornitológov zo šestnástich krajín Európy a Ázie (Estónsko, Litva, Lotyšsko, Rusko, Bielorusko, Poľsko, Nemecko, Česko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Grécko, Gruzínsko, Irán a Turecko). Za Slovensko za konferencie zúčastnili Miroslav Dravecký a Boris Maderič.

Konferenciu organizovali Bulgarian Society for the Protection of Birds (BSPB - BirdLife Bulgaria) a Executive Forest Agency (EFA) v rámci projektu LIFE 12 NAT/BG001218 „Ochrana kľúčových lesných biotopov pre orla krikľavého v Bulharsku (Preserve key forest habitats of the Lesser Spotted Eagle Aquila pomarina in Bulgaria)“, spolufinancovaného Európskou úniou v rámci programu LIFE+.

Hlavným cieľom konferencie bola výmena skúseností a aktualizácia informácií o ochranárskych aktivitách medzi odborníkmi z rôznych krajín v rámci areálu rozšírenia orla krikľavého.

V úvodný deň konferencie sa príspevky účastníkov rozdelili do dvoch blokov. Prvý blok bol zameraný na populáciu, jej stav a trend vývoja, druhý blok sa venoval biotopovým preferenciám orlov, potrave a hniezdnej úspešnosti. V druhý deň konferencie v rámci prvého bloku bola pozornosť upriamená na migráciu a v druhom bloku na hrozby, ochranárske aktivity a ostatné aspekty ekológie. V tomto poslednom bloku vystúpil aj Miroslav Dravecký so svojim príspevkom „Je kleptoparazitizmus bežným správaním u orla krikľavého?“ Na konferencii bolo tiež odprezentovaných deväť príspevkov v podobe posterov. V tretí, záverečný deň, sa konala terénna exkurzia do Národného parku Stranja (Strandzha Natural Park), nachádzajúceho sa v juhovýchodnej časti Bulharska na hranici s Tureckom a do Ramsarskej lokality – Lagúna Poda (Poda Lagoon Ramsar Site).

Počas trvania celej konferencie sa v kuloároch medzi účastníkmi viedli intenzívne diskusie o problematike výskumu, satelitnej telemetrii, negatívnom vplyve veterných elektrární a plánovanej výstavby nového mo-

Účastníci konferencie.

Foto: U. Sellis

Účastníci konferencie.

Foto: U. Sellis

derného letiska v Istanbulle na migračnej trase dravcov, o riešení nelegálnych aktivít a taktiež o možnostiach realizácie spoločného medzinárodného projektu, podporeného Európskou komisiou. Podrobnejšie informácie o konferencii budú zverejnené na web stránke projektu LIFE <http://eagleforests.org/en/news-view/89.html>

Ramsarská lokalita – Lagúna Poda.

Foto: B. Maderič

SUMMARY

**INTERNATIONAL CONFERENCE
ON THE CONSERVATION OF THE LESSER
SPOTTED EAGLE (CLANGA POMARINA)
IN BULGARIA**

International Conference on the Conservation of the Lesser Spotted Eagle (Clanga pomarina) was held from 11 to 14 October 2017 in Burgas. More than 50 ornithologists from 16 European and Asian countries participated at the meeting. First day of the conference was dedicated to presentations on the population status, trend, habitat use, food and breeding success of the Lesser Spotted Eagle. Second day of the conference was dedicated to the threats, conservation activities and other aspects of ecology. Excursion to the Strandzha Natural Park to visit habitats of the LSE and Poda Lagoon Ramsar Site was organized on 14 October. More information on the conference is available at <http://eagleforests.org/en/news-view/89.html>

ODIŠIEL NESTOR ČESKOSLOVENSKEJ ORNITOLÓGIE

10. november 2017 sa zapíše čiernym písmom do kroniky ornitológie – aj tej slovenskej. V poobedňajších hodinách prišla smutná správa spoza rieky Morava – vo veku nedožitých 90 rokov navždy odišiel z nášho sveta docent Karel Hudec. Meno tohto pána netreba vtáčkarskej spoločnosti zvlášť predstavovať. Docent Hudec sa navždy zapíše ako autor a súčasne editor základnej ornitologickej literatúry, ktorá kedy v Československu vznikla – Fauna ČSSR (neskôr Fauna ČR a SR či ešte neskôr Fauna ČR). Bol významným autorom množstva odborných článkov a prác. Úspešne sa tiež venoval popularizácii ornitológie, o čom svedčia desiatky ba až stovky nastupujúcej generácie, ktorá sa o vtáctvo zaujíma, (nie len) na Morave. Menej známa je tiež aktivita doc. Hudca na poli kultúry, nakoľko je autorom niekoľkých diel beletrie a dokonca divadelných hier. Tak ako „jeho“ husi, ktorých výskumu zasvätil svoj život, nás opúšťajú na jeseň, tak nás v tomto čase opustil aj ich patrón a súčasne nestor československej ornitológie. Medzera po ňom ostane navždy prázdna...

ČEŠŤ JEHO PAMIAATKE!

Kuvičok vrbčí (Glaucidium passerinum)
Foto: K. Šotnářová

Sova dlhochvostá (Strix aluco)
Foto: K. Šotnářová

Výrík lesný (Otus scops)
Foto: K. Šotnár

Orol královský
(*Aquila heliaca*)
Foto: E. Hrtan